

IKLO Iltakoulujen liitto ry

www.iltakoulujenliitto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Yleissivistävän koulutuksen yksikkö
PL29
00023 Valtioneuvosto

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön Lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpide-ehdotuksia valmistelevalle työryhmän ehdotuksista

Pyydettyinä lausuntona Iltakoulujen liitto ry (myöhemmin IKLO) esittää seuraavaa:

Yleistä

IKLO pitää työryhmän esityksiä kaiken kaikkiaan hyvinä ja toteuttamiskelpoisina sekä lukion veto-voimaa lisäävinä. Olisimme kuitenkin odottaneet vielä radikaalimpia kehittämissuhteita.

LUKU 1 Lukiokoulutuksen ja yleissivistyksen kehitys

Työryhmän ehdotus, että lukiokoulutusta kehitetään omana yleissivistystä ja akateemisia valmiuksia korostavana koulutusmuotonaan, on kannatettava. Tämä takaa lukion korkean laadun tulevaisuudessa.

LUKU 2 Lukiokoulutuksen rakenne ja tavoitteet

IKLO pitää erinomaisena työryhmän esitystä, että aikuislukioiden omaleimaisuuden säilyttäminen turvataan omalla tuntijaolla ja opetussuunnitelman perusteilla. Suomalaisen koulutuspolitiikan suoma hieno mahdollisuus, jossa aikuisille tarjotaan nuorten koulutusta vastaavat koulutusmuodot, tulee korostaa. Aikuislukioiden toiminta estää ja katkaisee syrjäytymistä.

Pidämme hyvänä, että valtakunnallisesti tarjottavien kurssien määrää vähennetään ja että opiskelija voi siten keskittyä nykyistä harvempien oppiaineiden opiskeluun. Lukioilta on edellytettävä rohkeampaa otetta opetus- ja arviointimenetelmien sekä muualla kuin luokkahuoneessa tapahtuvan opiskelun toteuttamiseen. Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista tulee tehostaa ja ohjeistaa.

IKLO on huolissaan suomalaisten kielitaitovarannon kaventumisesta. EU ja globalisaatio edellyttää panostamista kielitaitoon ja kulttuurien tuntemukseen. IKLO olisi toivonut työryhmän ottavan rohkeammin kantaa suomalaiseen kielipolitiikkaan.

Maahanmuuttajien omalla äidinkielellä tulisi olla jonkinlainen asema lukion tuntijaossa. Ehdotamme, että oman äidinkielen opiskelulla voi korvata toisen kotimaisen kielen opinnot. Myös aikaisempien opintojen hyväksi lukua tulee kehittää.

Lukiossa on tulevaisuudessa entistä enemmän vieraskielisiä ja eri kulttuureista tulevia opiskelijoita, jotka edustavat eri uskontoja ja katsomuksia. Ehdotamme, että elämäntutkimuksen korvaa etiikka -niminen katsomusraja ylittävä oppiaine ja että mitä tahansa uskontoa tunnustavat opiskelijat voivat valita joko uskontonsa tai etiikan.

LUKU 3 Opetussuunnitelma. pedagogiikka ja oppimisympäristöt

Työryhmä ehdottaa tieto- ja viestintätekniiikan käytön lisäämistä opetuksessa ja oppimisessa. IKLO kannattaa tätä, mutta pelkää, että työryhmän ehdotukset eivät ole riittäviä. On vaara, että suomalaisen koulujärjestelmän jälkeenjääneisyys tässä suhteessa syvenee.

Työryhmä toteaa, että opettajien työaikajärjestelyjen toimivuudesta tehdään selvitys. IKLO pitää tätä erittäin tarpeellisena, sillä opettajien palkkaus- ja työaikajärjestelyt ovat suorastaan kehittyneen esteenä. IKLO ehdottaa opettajien virka-aikaan siirtymistä. Siitä aiheutuvia muutoksia on pohdittava yhdessä työnantajatahojen kanssa.

LUKU 4 Lukiokoulutuksen ennakointi, mitoitus ja saavutettavuus

IKLO suhtautuu varauksella lukioiden siirtämiseen kuntayhtymiin. Kuten raportissa s. 52 todetaan, kunnissa on nähty uhkana lukiokoulutuksen muuntuminen koulutuskuntayhtymän yhteydessä eräänlaiseksi ammatillisen koulutuksen linjaksi. Tämä vesittää lukion tehtävää ja korostaa entisestään ammatillista koulutusta. Vaara on suuri silloin, kun lukiokoulutukselle ei perusteta omaa kuntayhtymää, vaan lukiokoulutus siirretään ammatillista koulutusta antavaan kuntayhtymään.

LUKU 5 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Työryhmä ehdottaa, että käynnistetään maahanmuuttajien lukiokoulutukseen valmistava koulutus. IKLO pitää esitystä hyvänä, mutta haluaa korostaa, että kantaväestöönkin kuuluu opiskelijoita, jotka tarvitsevat lukioon valmentavaa opetusta. Ehdotamme, että perusopetuksen lisäopetuksesta luovutaan ja että se korvataan toisen asteen koulutukseen valmistavalla koulutuksella, joka olisi yhteistä ammatilliselle ja lukiokoulutukselle.

LUKU 6 Opettajien määrä ja kelpoisuus, opetushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutus sekä rehtori

Työryhmän esitykset koskevat perus- ja täydennyskoulutusta, mikä sinänsä on tärkeää. Olisimme odottaneet, että työryhmä olisi esittänyt luvun otsikon mukaisesti kehittämissuhteita myös opettajien kelpoisuusehtoihin, erityisesti S2-opettajien.

LUKU 7 Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet ja erityinen tuki

Työryhmää ehdottaa, että säädettäisiin opiskelijalle oikeus yksilö- ja ryhmäkohtaiseen opinto-ohjaukseen. IKLO katsoo, että esitys ei ole toteuttamiskelpoinen, jollei samalla muuteta opinto-ohjaajien työaikaa kokonaistyöajaksi. On myös taattava, että jokaisessa lukiossa – sen koosta riippumatta – on saatavilla pätevä opinto-ohjaajan palveluita.

IKLO kannattaa työryhmän ehdotuksia lukiokoulutuksen, korkeakoulujen, työelämän ja työvoimaviranomaisten yhteistyöstä. Näin voidaan parantaa opiskelijoiden jatko-opiskelumahdollisuuksia.

LUKU 8 Opiskelijoiden asema

Työryhmän ehdotus koulun toimintakulttuuria kehittävän hankkeen käynnistämisestä on kannatettava. Pidämme tärkeänä, että lukiossa kehitetään yhteisöllisyyttä tukevia toimintamuotoja ja toimintakulttuuria. Toimintamuotoina voivat olla esimerkiksi projekti-, teema- ja tiimityöskentely sekä sosiaalisen median yhteisöt ja työkalut.

IKLO on erittäin tyytyväinen työryhmän esitykseen, jossa todetaan, että aikuisten lukiokoulutuksen tutkintotavoitteisten opiskelijoiden opintotuen ja koulumatkatuen saamista selvitetään.

LUKU 9 Ylioppilastutkinto

Pidämme erittäin tärkeänä, että tieto- ja viestintätekniikka tulee ylioppilaskirjoituksiin jo 2014. Tätä varten tulee pikaisesti perustaa kehittämistyöryhmä, jotta lukiolaiset saisivat ajoissa tietää, minkä muotoinen ylioppilaskoe on. Myös lukiot tarvitsevat aikaa tarvittaviin toimenpiteisiin.

Työryhmän ehdottama kahden tutkinnon suorittavien tutkintomenestyksen selvitys on aiheellinen. Lisäksi työryhmä ehdottaa, että ylioppilaskokeeseen osallistuvilta kokelailta edellytetään yhtäläiset koeaineen opintovaatimukset. Ehdotus on kannatettava, mikäli kyse on kahta tutkintoa samanaikaisesti suorittavista eli ns. kahden tutkinnon suorittajista. Sen sijaan IKLO katsoo, että em. vaatimus ei saa ulottua valmiin ammatillisen tutkinnon pohjalta kirjoitaviin, jotka useimmiten ovat aikuisia ja jotka haluavat täydentää ammatillista osaamistaan ylioppilastutkinnolla.

Mikäli kaikille halutaan yhtäläiset vaatimukset ylioppilaskokeeseen, pitää poistaa vaatimus kahden kurssin suorittamisesta niissä aineissa, joissa ei ole pakollisia kursseja. Nyt aikuiset ovat eriarvoisia nuorten lukiokoulutuksen kirjoittajien kanssa (esim. psykologia ja terveystieto, joissa aikuisilta vaaditaan kaksi kurssia, nuorilta yksi). Rehtori voi käyttää harkintaansa, mutta periaatteessa järjestelmän ei pitäisi luoda epätasa-arvoa ja asettaa opiskelijoita rehtoreiden tulkintojen varaan.

Olisimme odottaneet, että työryhmä olisi ottanut enemmän huomioon vieraskieliset kokelaat. Kannatamme OMP:n *Aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittämisohjelmaehdotus vuosiksi 2007-2012* –muistiossa 2006:33 (s. 62) ollutta esitystä, että vieraskielisillä kokelailla olisi mahdollisuus korvata jokin nykyisistä ylioppilastutkinnon pakollisista kokeista jollain muulla kokeella.

IKLO esittää, että kokeillaan uudelleen 1990-luvulla ollutta kokeilua, jossa ylioppilastutkinnon sai suorittaa englannin kielellä. On aika hyväksyä, että Suomikin kansainvälistyy.

LUKU 11 Rahoitus

Rahoitusjärjestelmän kehittämisessä IKLO toivoo, että aikuislukioiden perusopetuksessa olevat tilastoidaan kahdesti lukuvuodessa kuten lukiolaisetkin.

Aikuislukiot vastustavat aikuisten osalta suoritepohjaiseen laskentajärjestelmään siirtymistä.

Kannatamme pääkaupunkiseudun sivistystoimen johdon esityksiä (s. 120) siitä, että yksikköhintaa korottavina tekijöinä ovat vieraskieliset opiskelijat ja vieraalla kielellä annettava opetus sekä erityisen tuen tarve.

Pienten lukioiden osalta katsomme, että harvaanasutuilla alueilla lukiot ovat alueellisia sivistyspalvelujen turvaajia ja edullisia koulutusmuotoja. Siksi lukiokoulutuksen saatavuus tulee taata korottamalla yksikköhintarahoitusta. Korotuksen tulisi koskea myös pieniä itsenäisiä aikuislukioita.

Jyväskylässä 10.2.2011

IKLON hallituksen puolesta

Tarja Boe
IKLON varapj.